Læreplan i samisk som andrespråk, samisk 3

Dette er en oversettelse av den fastsatte læreplanteksten. Læreplanen er fastsatt på nordsamisk.

Fastsatt av Sametinget 30. juni 2026 med hjemmel i lov 9. juni 2023 nr. 30 om grunnskoleopplæringa og den vidaregåande opplæringa (opplæringslova) § 1-4 andre ledd.

Gjelder fra 01.08.2026

Om faget

Fagets relevans og sentrale verdier

Samisk som andrespråk, samisk 3 er et språkfag og et sentralt fag for kommunikasjon, kulturforståelse, danning og identitetsutvikling. Faget skal bidra til at elevene blir samiskspråklige. Opplæringen skal gi alle elever, også elever som får fjernundervisning, samisk språkkompetanse gjennom sterke språkopplæringsmodeller. Faget skal bidra til at elevene får et positivt selvbilde og en trygg identitet som samiskspråklige, og til at de utvikler tilhørighet til eget språksamfunn, til Sápmi/Sábme/Saepmie, og til det globale urfolksfellesskapet. Samisk språkkompetanse åpner dører og gir muligheter i privatlivet og i arbeidslivet, og elevene vil kunne bruke sin flerspråklige og flerkulturelle kompetanse nasjonalt, internasjonalt og i urfolkssammenheng.

Alle fag skal bidra til å realisere verdigrunnlaget for opplæringen. Samisk som andrespråk, samisk 3 skal være forankret i samiske verdier, samisk kultur og tradisjonell kunnskap. Faget skal gi innsikt i samiske uttrykksformer og fortellertradisjoner og samisk litteratur og språklig mangfold. Språklige og kunstneriske uttrykksformer og utforskende og kreative læringsaktiviteter skal gi elevene mulighet til å utvikle engasjement, utforskertrang og skaperglede. Samisk som andrespråk, samisk 3 skal bidra til at elevene blir trygge språkbrukere som kan bruke sin samiskspråklige kompetanse til å tenke, skape mening, kommunisere og knytte bånd til andre. Elevene skal få erfare at det å kunne samisk er en ressurs både i skolen og i samfunnet.

Kjerneelementer

Sámástit/Sámástit/Saemiestidh

Elevene skal få oppleve glede av sámástit/sámástit/saemiestidh fra første stund. De skal få uttrykke og utfolde seg muntlig i varierte sammenhenger. Elevene skal kunne lytte til, forstå og bruke et variert muntlig språk i samtale, kommunikasjon og samhandling. De skal fortelle og presentere på hensiktsmessige måter i ulike autentiske kommunikasjonssituasjoner, både spontane og forberedte.

Lesing og skriving

Elevene skal lese og skape tekster. De skal bruke lesingen til å lære og til å utvikle leseglede. Tekstene skal være knyttet til elevens egen samtid og til samisk kultur og fortellertradisjon fra fortid og nåtid. De skal skrive tekster som kommuniserer.

Språket som system og mulighet

Elevene skal bli trygge språkbrukere som mestrer ulike kommunikasjonsformer. De skal utvikle kompetanse i grunnleggende uttale og ordbøying, rettskriving og språklige strukturer. Elevene skal kunne ta i bruk hensiktsmessige språklæringsstrategier og digitale ressurser.

Tverrfaglige temaer

Folkehelse og livsmestring

I samisk som andrespråk, samisk 3 handler det tverrfaglige temaet folkehelse og livsmestring om at språk kan være identitetsskapende, og at elevene skal utvikle et positivt selvbilde og en trygg identitet som samiskspråklige. Dette kan gi elevene en følelse av tilhørighet og fellesskap.

Demokrati og medborgerskap

I Samisk som andrespråk, samisk 3 handler det tverrfaglige emnet demokrati og medborgerskap om at de ulike samiske samfunnene til sammen utgjør et mangfoldig Sápmi/Sábme/Saepmie med variasjoner i næringsliv, tradisjoner, kultur og språk. Faget bidrar til at elevene blir bevisste på at uttrykksformer, muntlige fortellinger og litteratur gir perspektiver på og innsikt i at det finnes flere måter å tolke og forstå verden på.

Bærekraftig utvikling

I samisk som andrespråk, samisk 3 handler det tverrfaglige temaet bærekraftig utvikling om at elevene kan reflektere over hvordan menneske, miljø og samfunn påvirker hverandre, og hvordan dette kommer til uttrykk i de samiske språkene, i samiske tekster og litteratur og verdensbilde.

Grunnleggende ferdigheter

Muntlige ferdigheter

Muntlige ferdigheter i samisk som andrespråk, samisk 3 er å kunne kommunisere med andre ved å lytte til, forstå, fortelle og delta i samtaler. Utviklingen går fra å kunne bruke ferdighetene i enkle dagligdagse sammenhenger til å kunne delta aktivt i stadig mer komplekse lytte- og talesituasjoner. Dette innebærer å ta i bruk et gradvis bredere ordforråd og flere språklige strukturer.

Å kunne skrive

Å kunne skrive i samisk som andrespråk, samisk 3 er å kunne kommunisere skriftlig. Utviklingen går fra å kunne skrive enkle ord og setninger til å kunne

planlegge, utforme og bearbeide ulike typer tekster tilpasset formål, innhold, medium og mottaker. Dette innebærer å ta i bruk et gradvis bredere ordforråd, å beherske grammatiske regler og språklige strukturer i stadig økende grad og å bruke strategier, hjelpemidler og kilder på en hensiktsmessig måte.

Å kunne lese

Å kunne lese i samisk som andrespråk, samisk 3 er å forstå innhold i ulike typer tekster. Utviklingen går fra å kunne lese ord, setninger og enkle tekster til å lese og forstå ulike typer tekster med ulik form og ulike formål, inkludert tekster som inneholder tall, størrelser og tids- og måleenheter. Dette innebærer å forstå stadig flere ord, uttrykk og språklige strukturer og å bruke strategier og hjelpemidler på en hensiktsmessig måte.

Digitale ferdigheter

Digitale ferdigheter i samisk som andrespråk, samisk 3 er å kunne bruke digitale verktøy, medier og ressurser i språklæringen og til å kommunisere muntlig og skriftlig. Utviklingen går fra å kunne leke og eksperimentere med digitale ressurser til i økende grad å kunne bruke digitale ressurser selvstendig til å utforske og innhente kunnskap og til lage sammensatte produkter., Det innebærer også å kunne tolke og vurdere informasjon og å utvikle digital dømmekraft. For elever på 1.-4. trinn skal bruken av digitale enheter være særskilt varsom, og ikke dominere undervisningen.

Kompetansemål og vurdering

Kompetansemål og vurdering nivå 1

Kompetansemål etter nivå 1

Mål for opplæringen er at eleven skal kunne

- bruke ord og uttrykk om seg selv og de nære omgivelsene
- samtale om bilder, tekst og omgivelser
- fortelle om seg selv og de nære omgivelsene
- lytte til og arbeide kreativt med ulike uttrykk som joik, sang, roller, spill, og samiske fortellinger
- utforske og arbeide kreativt med språklyder, stavelser, språkelementer og rytmer
- lese og respondere på tekster
- skrive ord, setninger og korte tekster

Underveisvurdering

Underveisvurderingen skal bidra til å fremme læring og til å utvikle kompetanse i faget. Elevene viser og utvikler kompetanse i samisk som andrespråk, samisk 3 på nivå 1 når de lytter til, leser og får anledning til å vise at de forstår tekster, og når de eksperimenterer med språket og skaper enkle tekster som kommuniserer.

Læreren skal legge til rette for elevmedvirkning og stimulere til lærelyst gjennom varierte arbeidsmåter der elevene får være i bevegelse, bruke sansene sine, være utforskende og undrende og kreative. Læreren og elevene skal være i dialog om elevenes utvikling i samisk som andrespråk, samisk 3. Elevene skal få mulighet til å prøve seg fram. Med utgangspunkt i kompetansen elevene viser, skal de få mulighet til å sette ord på hva de opplever at de får til, og hva de får til bedre enn tidligere. Læreren skal gi veiledning om videre læring og tilpasse opplæringen slik at elevene kan bruke veiledningen for å lære seg å snakke samisk.

Kompetansemål og vurdering nivå 2

Kompetansemål etter nivå 2

Mål for opplæringen er at eleven skal kunne

- bruke ord og uttrykk om egen hverdag og nære omgivelser
- samtale og fortelle om hendelser og planer
- gjøre rede for og presentere kjente emner
- lytte til, lese og arbeide kreativt med tekster og samiske fortellinger
- skrive korte tekster som informerer, forteller og spør
- bruke tydelig uttale og forståelig ordbøying og setningsstruktur

Underveisvurdering

Underveisvurderingen skal bidra til å fremme læring og til å utvikle kompetanse i faget. Elevene viser og utvikler kompetanse i samisk som andrespråk, samisk 3 på nivå 2 når de lytter til, leser og kommenterer tekster, når de tar ordet etter tur i samtaler og utveksler informasjon, og når de bearbeider og skaper tekster som kommuniserer.

Læreren skal legge til rette for elevmedvirkning og stimulere til lærelyst gjennom varierte arbeidsmåter der elevene får være aktive, utforskende og kreative. Læreren og elevene skal være i dialog om elevenes utvikling i samisk som andrespråk, samisk 3. Elevene skal få mulighet til å prøve seg fram. Med utgangspunkt i kompetansen elevene viser, skal de få mulighet til å sette ord på hva de opplever at de får til, og hva de får til bedre enn tidligere. Læreren skal gi veiledning om videre læring og tilpasse opplæringen slik at elevene kan

bruke veiledningen for videre språklæring og for å snakke samisk i nye og ukjente kommunikasjonssituasjoner.

Kompetansemål og vurdering nivå 3

Kompetansemål etter nivå 3

Mål for opplæringen er at eleven skal kunne

- bruke varierte ord og uttrykk om interesser og fritid
- samtale og fortelle om opplevelser og planer
- utforske og presentere ulike emner
- lytte til, lese og arbeide kreativt med tekster
- utforske og samtale om samisk litteratur
- skrive tekster som informerer, forteller og spør
- bruke hensiktsmessig ordbøying og setningsstruktur

Underveisvurdering

Underveisvurderingen skal bidra til å fremme læring og til å utvikle kompetanse i faget. Elevene viser og utvikler kompetanse i samisk som andrespråk, samisk 3 på nivå 3 når de lytter til, leser og utveksler informasjon om tekster, når de følger opp innspill fra andre i samtaler, og når de skaper sammenhengende tekster som kommuniserer.

Læreren skal legge til rette for elevmedvirkning og stimulere til lærelyst gjennom varierte arbeidsmåter der elevene får utforske og bruke kreativitet og fantasi. Læreren og elevene skal være i dialog om elevenes utvikling i samisk som andrespråk, samisk 3. Elevene skal få mulighet til å prøve seg fram. Med utgangspunkt i kompetansen elevene viser, skal de få mulighet til å sette ord på hva de opplever at de får til, og reflektere over egen faglig utvikling. Læreren skal gi veiledning om videre læring og tilpasse opplæringen slik at elevene kan bruke veiledningen for videre muntlig og skriftlig språklæring i kjente og nye kommunikasjonssituasjoner.

Standpunktvurdering

Standpunktvurdering etter nivå 3 gjelder sluttvurdering etter 10. trinn.

Standpunktkarakteren skal være uttrykk for den samlede kompetansen eleven har i samisk som andrespråk, samisk 3 ved avslutningen av opplæringen etter nivå 3. Læreren skal planlegge og legge til rette for at elevene får vist kompetansen sin på varierte måter som inkluderer forståelse, refleksjon og kritisk tenkning, i ulike sammenhenger. Læreren skal sette én karakter i samisk som andrespråk, samisk 3 basert på den muntlige og skriftlige kompetansen eleven har vist i faget.

Kompetansemål og vurdering nivå 4

Kompetansemål etter nivå 4

Mål for opplæringen er at eleven skal kunne

- bruke varierte ord og uttrykk om arbeidsliv og samiske næringer
- delta i samtaler med relevante innspill, spørsmål og svar
- presentere faglige emner
- lytte til, lese og arbeide kreativt med samisk litteratur
- lese og finne relevant informasjon i tekster
- informere, fortelle og beskrive muntlig og skriftlig
- lytte til og samtale om samiske språk
- bruke sentrale regler for rettskriving, ordbøying, setningsstruktur og tekststruktur

Underveisvurdering

Underveisvurderingen skal bidra til å fremme læring og til å utvikle kompetanse i faget. Elevene viser og utvikler kompetanse i samisk som andrespråk, samisk 3 på nivå 4 når de deltar i samtaler, når de leser, finner og videreformidler informasjon fra tekster, og når de skaper muntlige og skriftlige tekster som har sammenheng og kommuniserer.

Læreren skal legge til rette for elevmedvirkning og stimulere til lærelyst gjennom varierte arbeidsmåter der elevene får arbeide praktisk, utforskende og kreativt. Læreren og elevene skal være i dialog om elevenes utvikling i samisk som andrespråk, samisk 3. Elevene skal få mulighet til å prøve seg fram. Med utgangspunkt i kompetansen elevene viser, skal de få mulighet til å sette ord på hva de opplever at de får til, og reflektere over egen faglig utvikling. Læreren skal gi veiledning om videre læring og tilpasse opplæringen slik at elevene kan bruke veiledningen for å videreutvikle sine muntlige og skriftlige språkferdigheter i kjente og nye kommunikasjonssituasjoner.

Standpunktvurdering

Standpunktvurdering etter nivå 4 gjelder sluttvurdering etter Vg2 yrkesfaglige utdanningsprogram.

Standpunktkarakteren skal være uttrykk for den samlede kompetansen eleven har i samisk som andrespråk, samisk 3 ved avslutningen av opplæringen etter nivå 4. Læreren skal planlegge og legge til rette for at elevene får vist kompetansen sin på varierte måter som inkluderer forståelse, refleksjon og kritisk tenkning, i ulike sammenhenger. Læreren skal sette én karakter i samisk som andrespråk, samisk 3 basert på den muntlige og skriftlige kompetansen eleven har vist i faget.

Kompetansemål og vurdering nivå 5

Kompetansemål etter nivå 5

Mål for opplæringen er at eleven skal kunne

- bruke varierte ord og uttrykk knyttet til samisk kultur og tradisjon
- innlede, holde i gang og avslutte samtaler
- presentere ulike emner på hensiktsmessige måter
- utforske og arbeide kreativt med samiske ordtak og fortellinger
- lytte til, lese og samtale om tekster
- informere, fortelle, beskrive og uttrykke egne meninger muntlig og skriftlig
- lytte til andre samiske språk og sammenligne med eget språk
- bruke regler for rettskriving, ordbøying, setningsstruktur og tekststruktur

Underveisvurdering

Underveisvurderingen skal bidra til å fremme læring og til å utvikle kompetanse i faget. Elevene viser og utvikler kompetanse i samisk som andrespråk, samisk 3 på nivå 5 når de deltar i kjente og nye kommunikasjonssituasjoner hvor de skaper ulike typer muntlige og skriftlige tekster, og når de leser og samtaler om tekster.

Læreren skal legge til rette for elevmedvirkning og stimulere til lærelyst gjennom varierte arbeidsmåter der elevene får arbeide praktisk og kreativt, utforskende og oppdagende. Læreren og elevene skal være i dialog om elevenes utvikling i samisk som andrespråk, samisk 3. Elevene skal få mulighet til å prøve seg fram. Med utgangspunkt i kompetansen elevene viser, skal de få mulighet til å sette ord på hva de opplever at de får til, og reflektere over egen faglig utvikling. Læreren skal gi veiledning om videre læring og tilpasse opplæringen slik at elevene kan bruke veiledningen for å utvikle ulike muntlige og skriftlige tekster.

Kompetansemål og vurdering nivå 6

Kompetansemål etter nivå 6

Mål for opplæringen er at eleven skal kunne

- bruke varierte ord og uttrykk om aktuelle hendelser og samisk kultur og tradisjon
- delta i spontane og planlagte samtaler
- lytte til, lese og samtale om skjønnlitterære tekster og saktekster
- informere, fortelle og argumentere muntlig og skriftlig

- planlegge og utforme ulike typer tekster tilpasset innhold, formål og mottaker
- bruke kunnskap om rettskriving, ordbøyning, setningsstruktur og tekststruktur i arbeid med egne muntlige og skriftlige tekster

Underveisvurdering

Underveisvurderingen skal bidra til å fremme læring og til å utvikle kompetanse i faget. Elevene viser og utvikler kompetanse i samisk som andrespråk, samisk 3 på nivå 6 når de deltar i kjente og nye kommunikasjonssituasjoner hvor de skaper ulike typer muntlige og skriftlige tekster og tilpasser språket til innhold, formål og mottaker.

Læreren skal legge til rette for elevmedvirkning og stimulere til lærelyst gjennom varierte arbeidsmåter der elevene får arbeide oppdagende og utforskende. Læreren og elevene skal være i dialog om elevenes utvikling i samisk som andrespråk, samisk 3. Elevene skal få mulighet til å prøve seg fram. Med utgangspunkt i kompetansen elevene viser, skal de få mulighet til å sette ord på hva de opplever at de får til, og reflektere over egen faglig utvikling. Læreren skal gi veiledning om videre læring og tilpasse opplæringen slik at elevene kan bruke veiledningen for å videreutvikle sin muntlige og skriftlige kompetanse i faget.

Standpunktvurdering

Standpunktvurdering etter nivå 6 gjelder sluttvurdering etter Vg3 studieforberedende utdanningsprogram.

Standpunktkarakteren skal være uttrykk for den samlede kompetansen eleven har i samisk som andrespråk, samisk 3 ved avslutningen av opplæringen etter nivå 6. Læreren skal planlegge og legge til rette for at elevene får vist kompetansen sin på varierte måter som inkluderer forståelse, refleksjon og kritisk tenkning, i ulike sammenhenger. Læreren skal sette én karakter i samisk som andrespråk, samisk 3 basert på den muntlige og skriftlige kompetansen eleven har vist i faget.

Kompetansemål og vurdering nivå 5 og 6 påbygging til generell studiekompetanse

Kompetansemål etter nivå 5 og 6 påbygging til generell studiekompetanse

Mål for opplæringen er at eleven skal kunne

- bruke varierte ord og uttrykk knyttet til samisk kultur og tradisjon
- innlede, holde i gang og avslutte samtaler
- presentere ulike emner på hensiktsmessige måter

- samtale om og arbeide kreativt med samiske ordtak og fortellinger
- lytte til, lese og samtale om tekster
- informere, fortelle, beskrive, uttrykke egne meninger muntlig og skriftlig
- lytte til andre samiske språk og sammenligne med eget språk
- bruke regler for rettskriving, ordbøying, setningsstruktur og tekststruktur
- bruke varierte ord og uttrykk om aktuelle hendelser og samisk kultur og tradisjon
- delta i spontane og planlagte samtaler
- lytte til, lese og samtale om skjønnlitterære tekster og saktekster
- informere, fortelle og argumentere muntlig og skriftlig
- planlegge og utforme ulike typer tekster tilpasset innhold, formål og mottaker
- bruke kunnskap om rettskriving, ordbøyning, setningsstruktur og tekststruktur i arbeid med egne muntlige og skriftlige tekster

Underveisvurdering

Underveisvurderingen skal bidra til å fremme læring og til å utvikle kompetanse i faget. Elevene viser og utvikler kompetanse i samisk som andrespråk, samisk 3 på Vg3 påbygging til generell studiekompetanse når de leser og samtaler om tekster, og når de deltar i kjente og nye kommunikasjonssituasjoner hvor de skaper ulike typer muntlige og skriftlige tekster og tilpasser språket til innhold, formål og mottaker.

Læreren skal legge til rette for elevmedvirkning og stimulere til lærelyst gjennom varierte arbeidsmåter der elevene får arbeide oppdagende og utforskende. Læreren og elevene skal være i dialog om elevenes utvikling i samisk som andrespråk, samisk 3. Elevene skal få mulighet til å prøve seg fram. Med utgangspunkt i kompetansen elevene viser, skal de få mulighet til å sette ord på hva de opplever at de får til, og reflektere over egen faglig utvikling. Læreren skal gi veiledning om videre læring og tilpasse opplæringen slik at elevene kan bruke veiledningen for å videreutvikle sin muntlige og skriftlige kompetanse i faget.

Standpunktvurdering

Standpunktkarakteren skal være uttrykk for den samlede kompetansen eleven har i samisk som andrespråk, samisk 3 ved avslutningen av opplæringen etter Vg3 påbygging til generell studiekompetanse. Læreren skal planlegge og legge til rette for at elevene får vist kompetansen sin på varierte måter som inkluderer forståelse, refleksjon og kritisk tenkning, i ulike sammenhenger. Læreren skal sette én karakter i samisk som andrespråk, samisk 3 basert på den muntlige og skriftlige kompetansen eleven har vist i faget.

Vurderingsordning

Standpunktvurdering

Etter nivå 3, 10. trinn: Elevene skal ha én standpunktkarakter i samisk som andrespråk, samisk 3.

Etter nivå 4, Vg2 yrkesfaglig studieretning: Elevene skal ha én standpunktkarakter i samisk som andrespråk, samisk 3.

Etter nivå 6, Vg3 studieforberedende utdanningsprogram: Elevene skal ha én standpunktkarakter i samisk som andrespråk, samisk 3.

Etter nivå 5 og 6, Vg3 påbygging til generell studiekompetanse: Elevene skal ha én standpunktkarakter i samisk som andrespråk, samisk 3.

Eksamen for elever

Etter 10. trinn, nivå 3: Eleven kan trekkes ut til muntlig eksamen i samisk som andrespråk - samisk 3, med forberedelsesdel. Muntlig eksamen blir utarbeidet og sensurert lokalt.

Etter Vg2 yrkesfaglig utdanningsprogram – YF, nivå 4: Eleven kan trekkes ut til muntlig eksamen i samisk som andrespråk - samisk 3, med forberedelsesdel. Muntlig eksamen blir utarbeidet og sensurert lokalt.

Etter Vg3 studieforberedende utdanningsprogram, etter nivå 6 : Eleven kan trekkes ut til skriftlig eksamen i samisk som andrespråk - samisk 3.Skriftlig eksamen blir utarbeidet og sensurert sentralt. Eleven kan også trekkes ut til muntlig eksamen, med forberedelsesdel. Muntlig eksamen blir utarbeidet og sensurert lokalt.

Etter Vg3 påbygging til generell studiekompetanse, etter nivå 5 og 6 : Eleven kan trekkes ut til skriftlig eksamen i samisk som andrespråk - samisk 3.Skriftlig eksamen blir utarbeidet og sensurert sentralt. Eleven kan også trekkes ut til muntlig eksamen, med forberedelsesdel. Muntlig eksamen blir utarbeidet og sensurert lokalt.

Eksamen for privatister

Etter 10. trinn: Se gjeldende ordning for grunnskoleopplæring for voksne.

Etter Vg2 yrkesfaglig utdanningsprogram, etter nivå 4: Privatisten skal opp til muntlig eksamen i samisk som andrespråk - samisk 3. Muntlig eksamen blir

utarbeidet og sensurert lokalt. Fylkeskommunen avgjør om privatister skal få forberedelsesdel ved lokalt gitt eksamen.

Etter Vg3 studieforberedende utdanningsprogram: Privatisten skal opp til skriftlig eksamen i samisk som andrespråk - samisk 3. Skriftlig eksamen blir utarbeidet og sensurert sentralt. I tillegg skal privatisten opp til muntlig eksamen. Muntlig eksamen blir utarbeidet og sensurert lokalt. Fylkeskommunen avgjør om privatister skal få forberedelsesdel ved lokalt gitt eksamen.

Etter Vg3 påbygging til generell studiekompetanse Privatisten skal opp til skriftlig eksamen i samisk som andrespråk - samisk 3. Skriftlig eksamen blir utarbeidet og sensurert sentralt. I tillegg skal privatisten opp til muntlig eksamen. Muntlig eksamen blir utarbeidet og sensurert lokalt. Fylkeskommunen avgjør om privatister skal få forberedelsesdel ved lokalt gitt eksamen.